

Nr 209.

Av herr **Gränebo m. fl.**, om statsbidrag ur fonden för friluftslivets främjande till anordnande av semester åt husmödrar å landsbygden m. m.

Genom resolution av den 24 september 1934 överlämnades av Kungl. Maj:t åt A.-B. Tipstjänst anordnande av vadhållning i samband med idrottstävlingar, dock ej hästtävlingar. Avkastningen härav skall med vissa avdrag inlevereras till statsverket för att efter av statsmakterna beslutade direktiv av Kungl. Maj:t disponeras.

Till statsverket har även under verksamhetstiden 4/10 1934—30/6 1938 inlevererats sammanlagt 23,930,850 kronor och 50 öre. Av detta belopp har 20,930,850 kronor och 50 öre tillförts fonden för idrottens främjande och 3,000,000 kronor tagits i anspråk för allmänna budgetändamål.

Till staten inlevererade inkomster för vadhållning, avsedda att efter viss fördelning tillgodoföras allmänna budgeten och fonden för idrottens främjande, utgjorde under budgetåret 1935/36 1,216,297 kronor och under nu löpande budgetår 12,881,967 kronor.

I statsverkspropositionen beräknas beloppet till 15 miljoner kronor för budgetåret 1939/40. Dessa medel föreslås skola disponeras så, att 30 procent därav anslås till att ingå i allmänna budgeten, 50 procent böra tillföras fonden för idrottens främjande samt 20 procent avsättas till en särskild fond för främjande av friluftsliv.

Departementschefen motiverar uppläggande av denna senare fond med behovet för personer med inomhusarbete till rekreation och vila samt framhåller att främjandet härav ur folkhälsans synpunkt kan anses stå gymnastiken och idrotten nära. I detta sammanhang beröres tanken att i viss omfattning bereda stipendier för obemedlad ungdom varigenom denna beredes tillfälle till för denna ungdom lämplig verksamhet, som kan vara till nytta och glädje. Det kan å andra sidan förtjäna att påpekas, att redan nu en tendens torde förefinnas att i allt för hög grad låta tipsmedlen komma städerna och samhällena och folkgrupper inom den rena industrialismens ram till godo. Landsbygdens och jordbrukets folk ha även berättigade intressen på dessa områden, som böra i vidgad omfattning tillgodoses. Det har även anförts att det i fråga om anslagen till idrottens främjande endast är relativt små belopp, som gå till landsbygden medan de största beloppen genom föreningar och riksorganisationer av olika slag hamna i

städerna. Detta är kanske helt naturligt med nu gällande direktiv för medlens användning. På landsbygden är ju idrotten, särskilt den tävlingsbetonade, ej så organiserad och av samma betydelse som i städerna. Ett tillgodoseende av landsbygdens behov och ett lämpligt stöd åt den framväxande idrottsrörelsen på landsbygden i större omfattning är dock välmotiverad.

I fråga om den av departementschefen i år föreslagna fonden för friluftslivets främjande kan det kanske även sägas, att dess benämning icke skulle vara den ur landsbygdens synpunkt gynnsammaste. Behovet av åtgärder för folkmaterialens bättre tillvaratagande för beredande av rekreation och vila är emellertid stort även inom de rena landsbygdsyrkena. Det är därför angeläget att framhålla värdet av att ur den ifrågasatta fonden för friluftslivets främjande i största möjliga utsträckning tillgodoses även landsbygdsfolkets behov och önskemål. Bidrag böra sålunda kunna utgå såväl till fasta badanläggningar som till friluftsbad även av övervägande lokal betydelse. Beträffande friluftsbad kan säkerligen mången gång åtskilligt av värde åstadkommas med relativt enkla medel. Det kan gälla ordningställande av en badstrand, arrenderande eller inköp av lämplig strandmark, anläggande av väg för underlättande av dess utnyttjande o. s. v. Sådana arrangemanger kunna givetvis även komma andra än ortsbor till del, utnyttjas vid camping, utflykter m. m.

Av stor betydelse är att landsbygdens utsläpade husmödrar skola kunna för välbehövliga åtgärder till främjande av vila och rekreation, inrättande av semesterhem o. s. v. erhålla del av den rikligt flödande inkomstkälla, som tipsmedlen äro. Detta är fråga om ett behov, som är väsentligen större och av mera allmänt värde än inrättande av exempelvis lekplatser.

För ifrågavarande stora grupper av samhällets arbetande folk är semesterledighet ett hittills okänt och oupplevat begrepp. Detta gäller i all synnerhet de många tusentals husmödrarna i landsbygdshemmen, såväl den självägande jordbrukarens, arrendatorns som även lantarbetarens hustrur, vilka dag efter dag, år efter år i ett ständigt jäktande arbete bokstaveligen slitas ut utan möjlighet att endast för någon dag få så att säga koppla av och hämta nya krafter samt nya impulser för de fortsatta arbetsuppgifterna. Det är ett obestridligt faktum, att när arbetsförhållandena på olika yrkesområden i snabbt stigande tempo underlättas och förbättras, då står utvecklingen, när det gäller samma förhållanden i jordbrukarhemmen, betänkligt stilla. Genom en alltmer kännbar brist på kvinnlig arbetskraft — flykten från landsbygden — synes därtill husmödrarnas arbetsuppgift för varje år bli än ytterligare belastad. Verkställda undersökningar visa huru illa det verkligen är ställt i lanthemmen, exempelvis med anordningar för vatten, som ofta måste bäras långa vägar, med avlopp och värmeanordningar m. m. Härtill komma ofta obekväma och dåliga bo-

städer och djurstallar, vilkas undermåliga beskaffenhet i hög grad är beroende på bristande ekonomisk förmåga att ordna det till det bättre.

Ännu mera pressande blir husmoderns uppgift i de barnrika jordbrukarhemmen, där arbetet för omsorgen om barnen måste förenas med hemmets mångfaldiga andra sysslor. Detta är den miljö, i vilken alltför många av landsbygdens husmödrar fylla sin för samhället ovärderliga uppgift.

Lägger man härtill trycket av ekonomiska bekymmer i de otaliga fall, då en årsinkomst av endast några hundra kronor skall räcka till för familjens olika behov, då är det inte underligt att de unga landsbygdskvinnorna söka sig till andra och drägligare levnadsförhållanden. Bristen på kvinnlig arbetskraft vid jordbruket blir därför, såsom ovan antytts, för varje år alltmera kännbar och husmoderns arbetsdag följaktligen mera ansträngande.

Nödvändigheten av att dessa hemmets hårt arbetande kvinnor åtminstone under någon del av året komma i åtnjutande av någon tids sammanhängande ledighet eller s. k. husmoderssemester har länge varit insedd och påtalats icke minst från läkarhåll.

Det synes uppenbart att det skulle vara till stort gagn ur allmän samhällssynpunkt och av verklig betydelse för de stora grupper det här rör sig om, om tipsmedel skulle i största möjliga utsträckning kunna komma till användning även i ovan berört syfte.

Under åberopande av vad som ovan anförts hemställas,

att riksdagen i anledning av vad departementschefen i ärendet anført ville uttala att ur den föreslagna fonden för friluftslivets främjande jämväl måtte utgå bidrag till anordnande av semester åt husmödrar å landsbygden, som därav äro i behov, ävensom till badanläggningar, friluftsbad m. m. å landsbygden samt

att i fråga om anslag till idrottens främjande landsbygdens behov böra i ökad omfattning beaktas.

Stockholm den 23 januari 1939.

C. P. V. Gränebo.

L. Tjällgren.

Allan Holstenson.

K. I. Sköldén.

Anton Pettersson.

Wiktor Egnell.

Erik von Heland.

Ivar Persson.

B. A. Nilsson.

John Gustavson.